

ENGASJERT SAUEBONDE: Georg Smedsland er økologisk sauebonde og rådgiver i NLR Agder. Foto: Rose Bergslid

Det gode saueliv på Smedsland

Publisert: 23. mars 2022 | Oppdatert: 23. mars 2022 kl. 13:06

Forfatter: Rose Bergslid (<mailto:rose.bergslid@norsok.no>)

Hva er vel viktigere enn å produsere mat? For Georg Smedsland, som driver med sau på hjemgården helt øverst i Lyngdal kommune er drivkrafta og motivasjonen klar.

Fra ku til sau

Georg tok over hjemgården midt i Agder i 2012. Den gangen var det melkeproduksjon med 32 tonn i kvote på gården. Kvota ble leid ut og kua ble bytta ut med sau. I perioden 2013 – 2015 bygde han om fjøset. Georg er utdanna planteviter ved NMBU, og jobber som rådgiver i økologisk jordbruk og grovfôr dyrking i NLR Agder i 60 % stilling. Dette kombineres med økologisk drift av 182 dekar eng og beite og 90 vinterföra sau.

-Skulle jeg satsa på melk måtte jeg utvide produksjonen, bygge løsdrift og skaffa meg mer jord og kvote. Jeg hadde ikke lyst til å være med på den «karusellen». Dessuten er jeg veldig sosial, og trives med å kombinere gårdsdrifta med en jobb hvor jeg treffer mye folk, forteller Georg.

Grovfôret pakkes i rundball, og det leies inn folk og utstyr til å gjøre slåttene. Bonden er godt fornøyd med at han slipper å ha alt utstyret sjøl. Utfordringa er å få rett slåttetidspunkt når det er mange som står i kø og venter på den samme rundballepressa. Arealene lengst unna gården gjødsles med Marihøne Pluss. Hjemme på gården brukes blaut sauegjødning og talle. Georg setter opp gjødselplanen si selv, og gården er selvforsynt med grovfôr. Han er svært interessert i plantedyrking, og synes grovfôrproduksjonen går bra.

-Jeg har nok mest å hente på å velge ut de riktige produksjonsdyra om høsten, og sørge for jamt hold gjennom vinteren på disse (holdklasse 3 – 3,5). Her er det stadig et forbedringspotensial, sier han.

Påsettlamma får 3 hektar kraftfôr per dag gjennom hele vinteren. Gimrene får 2 hektar per dag fra innsett til paringa er over. De voksne dyra får ikke kraftfôr før 1 måned før lamming. -Jeg har brent meg på å la produksjonsdyra gå for lenge på dårlig beite seint på høsten. Det går ut over holdet på dyra. Skal du opp i hold på innefôring, krever det som regel bruk av kraftfôr. Det må unngås siden økologisk kraftfôr er veldig dyrt, sier han.

Tilpasning til nytt regelverk

I 2017 ble det innført krav om tett liggeareal i økologisk sauehold i Norge. Dette førte til ny ombygging for Georg i 2018. For å få innspill til gode løsninger deltok han i et prosjekt i regi av NORSØK som handlet om å finne praktiske fjøsløsninger for å tilfredsstille kravet til tett liggeareal. I rapporten «Tett liggeareal til økologisk sau - Praktiske fjøsløsninger» kan du lese mer om dette.

Et påbygg på den ene langsiden av fjøset løste deler av utfordringen med krav om tett liggeareal. . Foto: Rose Bergslid

På vei inn i den nye liggeavdelinga. Foto: Rose Bergslid

Løsningen ble todelt. På den ene kortsiden ble fjøset forlenget med et rom for halmtalle. Dessuten fikk en av langsiden et påbygg i bredden, for å gi rom for liggeareal med strø. Den totale kostnaden kom på drøyt 500 000 kr.

-Det er ingen tvil om at sauene trives på halm. Spesielt under lamminga er dette veldig fint. Men ombygginga førte til en betydelig utgift, og det gir noe ekstra arbeid og kostnader. Blant annet må jeg skaffe halm fra Østlandet, og klauvene på dyra må klippes litt oftere, forteller Georg.

Et påbygg for halmtalle i enden av fjøset brukes til å gi resten av dyra tilgang til tett liggeareal. Foto: Rose Bergslid

Lite tap på beite

Om sommeren beiter sauene i Åseralsheiene. 14 sauebønder samarbeider om gjerding, tilsyn og sanking av 2 500 sau. Fem dager settes av til felles sanking om høsten. I tillegg blir det alltid noen dager med ettersanking. Georg har GPS-sporinga «Findmy» på noen av sauene sine, og det er til stor hjelp i sankinga. Beitelaget har en tapsprosent på om lag 4 %, og de er ikke plaget av flått eller rovdyr på utmarksbeite.

Store, fine lam om høsten

Kjøttet selges i all hovedsak til Nortura, men noe selges til Mandalen andelslandbruk. For Georg er det viktig å kunne levere store, fine lam om høsten. Som regel er det ikke behov for å sluttføre lamma med kraftfôr før de sendes til slakt.

-Jeg er veldig opptatt av å ha gode vårbeiter og passelig beitetrykk. Målsettinga er at lamma legger på seg 350 gram per dag fra fødsel til de slippes i utmarka. Sender du store lam i god vekst til fjells, er de slaktemodne når de kommer hjem igjen, sier han.

Hver søye føder i snitt 2,24 lam. Slaktevekta på lamma hadde i år et snitt på 21,4 kg med slakteklasse R + og fettklasse 2. Ulla leveres til Norilia, og en god del av den havner i klasse C1 – fin ull. Tre kåra værere brukes i avlen.

Det gamle våningshuset på gården står klart til å huse feriegjester om sommeren. . Foto: Rose Bergslid

Ferien hjemme

Det er ingen tvil om at det er arbeidskrevende å kombinere jobben som sauebonde med rådgiverstillingen. Kona Lise, som trør til i drifta når det er nødvendig, jobber som lærer. Sammen har de to barn som begge er aktivt med på ulike fritidsaktiviteter. Det er Lise som er logistiksjeff på hjemmebane og sørger for at

hverdagene henger sammen. Ferieturer blir det lite av.

- Sommerferien må jeg bruke til å ta unna alt jeg ikke rekker ellers i året. Det er godt vi trives hjemme, slår Georg fast med et smil.

Det gamle hovedhuset på gården står klart til å ta imot feriegjester, og familie og venner kommer på besøk om sommeren. På den måten blir det litt feriefølelse likevel.

-Spesielt for ungene er det kjekt at søskenbarn og andre kommer på besøk, siden vi ikke reiser så mye til dem, forteller han.

Arbeidssomt, men meningsfylt

Perioder av året har store arbeidstopper. Spesielt våren med lamming og høsten med sanking og klipping er travle tider. Arbeidsmengden på gården er langt større enn jobben som rådgiver, og mye dårligere betalt. Når det gjelder økonomien i sauedrifta, håper bonden på bedre tider.

-For meg er det viktig å drive gården. Holde arealene i hevd, bruke ressursene. Produsere mat. Jeg har stor respekt for de som dyrka opp denne jorda. I tillegg er jeg svært interessert i landbruk, sier han.

Georg kaller seg selv for en superoptimist – om våren – da kribler det i kroppen og energinivået er på topp. Om høsten er det litt tyngre. Men så kommer det heldigvis en ny vår.

-Det er godt lamminga er om våren. Hadde den vært om høsten, hadde jeg nok ikke drevet med sau.

Nyklipte og klare for paring, godt grovfôr og en rolig vinter. Foto: Rose Bergslid

Gode råd til nye sauebønder

Georg, som også er inspirasjonsbonde i prosjektet Landbrukets Økoløft ([Lenke: https://okologisknorge.no/prosjekter/landbrukets-økoloeft/inspirasjonsboender/](https://okologisknorge.no/prosjekter/landbrukets-økoloeft/inspirasjonsboender/)), er opptatt av rasjonelle og gode løsninger i hverdagen. Teknologi som bonden har råd til, og som gjør det lettere å finne sauene om høsten, er veldig viktig. Det er en stor påkjenning for en sauebonde å mangle dyr når vinteren nærmer seg. Videre er han godt fornøyd med bruk av halmtalle til sau.

-Jeg ser at tallefjøs fungerer fint. Hadde jeg fått begynne med «blanke ark» ville jeg hatt alle dyra på talle. Men jeg måtte tilpasse meg driftsbygningen på gården. Det blir litt mer tungvint da.

Bonden understreker betydningen av å stelle godt med lamma om våren.

-Sender du fine lam til fjells, kommer det som regel store, fine lam tilbake om høsten, som kan sendes rett til slakt. Det er bra for økonomien, avslutter den entusiastiske sauebonden midt i Agder, fra det som i værmeldinga betegnes som «dalstroka innafør».

Les mer

Sørheim, K. m.fl. 2017. Tett liggeareal til økologisk sau - Praktiske fjøsløsninger. ([Lenke: https://orgprints.org/id/eprint/32531/1/NORS%C3%98K%20Rapport%20nr.%2012%202017%20Tett%20liggeareal%20til%20%C3%B8kologisk%20sau.pdf](https://orgprints.org/id/eprint/32531/1/NORS%C3%98K%20Rapport%20nr.%2012%202017%20Tett%20liggeareal%20til%20%C3%B8kologisk%20sau.pdf)) NORSØK Rapport nr. 12, 2017

Feil eller mangler i artikkelen? Kontakt oss på agropub@norsok.no